

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Педагогічний Університет ім. Комісії Національної Освіти в Кракові
Інституту нейропсихотерапії (Відень, Австрія)
Трансільванський університет Брашова (Румунія)
Центр системно-орієнтованого консультування, лікування та психотерапії ZSB (Австрія)
Центр психічного здоров'я Тоом Паргі (Таллін, Естонія)
Коледж Санта-Фе (США)
Вільний університет Брюсселю (Бельгія)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
Криворізький державний педагогічний університет
Регіональне представництво Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
в Полтавській області
Головне управління Національної поліції в Полтавській області
ГУ ДСНС України у Полтавській області
Управління патрульної поліції в Полтавській області
Центр психічного здоров'я КП «Обласний заклад з надання психіатричної допомоги
Полтавської обласної ради»
Благодійна організація «Світло надії»
Гендерний центр Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ПРОЯВИ РЕЗИЛІЄНТНОСТІ НА РІЗНИХ РІВНЯХ СИСТЕМИ: СІМ'Я, ОСВІТА, СУСПІЛЬСТВО ПІД ЧАС ВІЙНИ

**Збірник наукових матеріалів
II Міжнародної науково-практичної конференції**

23-24 травня 2024 року

Полтава – 2024

ОСОБЛИВОСТІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ШКОЛЯРІВ У ПЕРІОД ВІЙНИ

Лазько Ігор

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Науковий керівник: доктор філософії, доцент **Хоменко Є. Г.**

Сучасне життя стає дедалі складнішим і динамічнішим, що ставить нові виклики перед людьми. Це призводить до зростання потреб у розумінні людської поведінки, психічних процесів та методів ефективного навчання.

У сучасному суспільстві зростає значення особистісного розвитку та самореалізації. Це робить актуальними дослідження, спрямовані на розвиток потенціалу людини, формування її особистості та цінностей. Розвиток психології та педагогіки є ключовим фактором для покращення освіти, психічного здоров'я та загальної якості життя людей. Пріоритетні напрямки наукових досліджень у цій сфері:

1. Дослідження психологічних механізмів розвитку особистості, факторів, що впливають на становлення та самореалізації особистості, методів сприяння особистісному зростанню та психологічному благополуччю, а також психологічних проблем сучасної молоді.

2. Вивчення психологічних закономірностей навчання та виховання, розробка нових методів та технологій навчання, що відповідають сучасним вимогам, дослідження психологічних проблем інклюзивної освіти, підготовка психологів для роботи в системі освіти.

Однією із найважливіших засад теоретичної концепції та практичної діяльності сучасної освіти є орієнтація на формування високоморальної особистості, виховання духовності майбутнього покоління. Відповідно, першочерговим завданням національної педагогіки є повернення до джерел національної культури, звичаїв і традицій, до тих духовних цінностей, які мають бути основним чинником розвитку сучасної молоді.

Духовні цінності мають великий вплив на формування особистості молодого покоління. По-перше, як складова світової культури, знання якої необхідне кожній освіченій людині. По-друге, як загальнолюдська цінність, що здатна зробити життя дитини щасливішим, сповненим розуму, порядності, спокою. Саме тому формування духовних цінностей кожної особистості складає загальну картину духовності суспільства, від якої значною мірою залежить основний вектор його соціокультурного, економічного та політичного розвитку [4, с. 12].

О. Винницький справедливо стверджує, що у широкому розумінні духовність – це стрижень, фундамент внутрішнього світу людини, творча спрямованість, насага людини; певний тип сприйняття: триєдиність ставлення до абсолюту, до світу природи, суспільства, до інших людей та до самого себе, як творчої спрямованості, як розвиток інтелігентності і добропорядності [1, с. 62-64].

За визначенням О. Майби, духовна цінність – це цінність, що має зв'язок із внутрішнім психологічним життям людини, те, що ми високо цінуємо, а саме: повагу до культури, мистецтва; істину; свободу вибору; життя за законами добра. На їх основі мають розвиватися українська педагогіка і мистецтво, філософія і наука. У формуванні духовних цінностей молодого покоління важливу роль відіграє не тільки соціальне, а й родинне середовище [4, с. 17].

У рамках нашого дослідження поділяємо думку Г. Костюка, який визначає консолідуєчу, інтегративну, комунікативну, естетичну, морально-етичну, символічну функції духовних цінностей. Так, консолідуєча функція духовних цінностей спрямована на становлення етнічної спільноти та розвиток історичної пам'яті народу. Інтегративна функція виявляється у збереженні і відродженні національних святинь, передання їх наступним поколінням. Комунікативна функція трактується як одна з найголовніших функцій духовних цінностей, що особливо актуально для поліетнічних держав з багатонаціональним населенням. Морально-етична функція пов'язана з комплексом морально-етичних норм, які ґрунтуються на традиціях національної культури та гармонізують відносини між поколіннями, жінками і чоловіками, дітьми і дорослими. Символічна функція означає шанування національних символів (прапора, гімну та ін.) Естетична функція духовних цінностей вбачається у формуванні національного ідеалу краси, гармонії, довершеності, що властиві кожному народу і виявляються у житті, мистецтві, побуті, стилях національного одягу тощо [3, с. 172].

Зміст процесу формування духовних цінностей учнів початкових класів полягає у виконанні спеціально визначених завдань, які чітко відображають основні напрями виховного впливу на їх особистість. Маємо на увазі те, що освітній процес у початковій ланці освіти повинен активно спрямовуватися на розвиток духовних потреб і мотивів поведінки, формування етичних знань і виховання етичних почуттів, вироблення відповідних умінь, навичок і звичок, а також зміцнення вольових якостей.

Отже, цілеспрямоване формування духовних цінностей особистості здійснюється як у організованій дорослими творчій діяльності та спілкуванні, так і у повсякденному житті, що дає змогу сформувати моральні потреби і мотиви поведінки молодшого школяра.

Список використаних джерел:

1. Винницький О. Церква і духовне буття. *Духовні скарби українського народу в житті молоді*. Тернопіль : Чумацький шлях, 2004. 210 с.
2. Енциклопедичний словник символів культури України / за заг. ред. В. П. Коцура, О. І. Потапенка, В. В. Куйбіди. Корсунь-Шевченківський : ФОПГаврищенко В. М., 2021. 147 с.
3. Возняк С. С. та ін. Культура як соціальне явище: аксіологічний вимір. К., 2019. 546 с.
4. Майба О. К. Методика формування духовних цінностей молодших школярів у процесі вокально-хорового навчання : дис. канд. пед. наук: 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. Київ, 2017. 258 с.